

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана факультету
міжнародних економічних
відносин та туристичного
бізнесу

Тетяна МІРОШНИЧЕНКО

_____ 2023 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ДЕРЖАВНІ ФІНАНСИ

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»

освітня програма «Міжнародні фінанси»

вид дисципліни: за вибором

факультет Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“ 29” серпня 2023 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Лазаренко В.Є., д.е.н., професор кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії

Протокол від «29» серпня 2023 року № 1

В.о. завідувача кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії

(підпис)

Ірина ДЕРІД
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми (керівником проектної групи) «Міжнародні фінанси» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Ірина ШКОДИНА
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від «29» серпня 2023 року № 1

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

(підпис)

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Державні фінанси» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні фінанси» підготовки бакалавра спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Предметом** вивчення навчальної дисципліни є закономірності функціонування фінансових відносин у сфері формування, розподілу і використання централізованих і децентралізованих фондів грошових коштів держави. У курсі вивчаються теоретичні і практичні питання формування державних фінансів, тенденції їх розвитку, основні фінансові категорії, бюджет і бюджетний устрій, податки і податкова політика, видатки бюджету як механізм регулювання соціально-економічних процесів.

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

1. Загальні основи функціонування державних фінансів.
2. Структурні елементи системи державних фінансів.

1.2. **Метою** викладання навчальної дисципліни є формування компетенцій у галузі застосування основних інструментів державної бюджетно-фінансової політики; засвоєння теоретичних знань щодо функціонального призначення та структуризації фінансової системи, вироблення студентами умінь, пов'язаних із процедурами формування та використання фондів фінансових ресурсів, формування практичних навичок здійснення взаємодії суб'єктів підприємництва з державними фінансовими інститутами.

1.3. Основні **завдання** вивчення дисципліни «Державні фінанси»:

- формування наступних загальних компетентностей:

- ЗК3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим
- ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово
- ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК9. Уміння бути критичним та самокритичним.
- ЗК10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

- формування наступних фахових компетентностей:

- ФК5. Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг взаємодії суб'єктів фінансових відносин, оцінювати вплив фінансової політики держави на діяльність суб'єктів економіки та вміти адаптуватися до них.
- ФК6. Здатність аналізувати теорії та механізми реалізації фінансово-бюджетних відносин.
- ФК13. Здатність проводити оцінку та аналіз безпекової компоненти у внутрішньо національних та міжнародних фінансових відносинах.
- ФК14. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.
- ФК15. Здатність застосувати методи, правила і принципи функціонування міжнародних фінансових відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.
- ФК16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.
- ФК17. Здатність розуміти технології прийняття рішень в області державних фінансів, використовувати набуді теоретичні знання для розробки ефективних стратегій та тактик поведінки суб'єктів господарювання в складному фінансовому середовищі.

ФК18 Здатність оцінювати ризики в міжнародній фінансовій діяльності та управляти ними; використовувати сучасні механізми забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання.

ФК19 Здатність розуміти специфіку місцевих, державних, міжнародних фінансів, фінансів суб'єктів господарювання.

ФК 20. Здатність використовувати базові знання й практичні навички у сфері монетарного, фіскального регулювання національного та міжнародного фінансового ринку.

1.4. Кількість кредитів – 3.

1.5. Загальна кількість годин – 90.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Вибіркова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	
Семестр	
8-й	
Лекції	
24 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
12 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
54 год.	год.
в т.ч. Індивідуальні завдання (контрольна робота)	
10 год.	год.

1.6. Заплановані результати навчання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів:

ПРН1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

ПРН2. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово, фахово використовувати економічну термінологію.

ПРН7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН9. Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.

ПРН10. Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку.

ПРН11. Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних фінансових відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

ПРН14. Розуміти і застосовувати теорії, принципи, засоби й інструменти реалізації фінансових, кредитних та валютних відносин.

ПРН18. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

ПРН23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

ПРН25. Презентувати результати дослідження, на базі яких розробляються рекомендації та заходи з адаптації до змін національного та міжнародного фінансового середовища.

ПРН28. Знати особливості здійснення міжнародної фінансової, операційної та інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання, знання методів оптимізації фінансової діяльності суб'єктів господарювання на міжнародному ринку.

ПРН29 Уміти використовувати сучасні методи управління корпоративними фінансами для вирішення стратегічних завдань учасників міжнародних економічних відносин.

ПРН30. Аналізувати сучасний стан фінансової системи України та шляхи її інтеграції в міжнародну фінансову систему.

2. Тематичний план дисципліни

Розділ 1. Загальні основи функціонування державних фінансів

Тема 1. Державні фінанси: сутність, призначення та функції

Економічна сутність державних фінансів. Історична еволюція теорії та практики державних фінансів. Призначення і роль фінансів держави в економічному та соціальному розвитку суспільства. Сукупність заходів, що забезпечують використання фінансів як дійового важелю економічної політики держави. Функції державних фінансів.

Правові основи фінансів держави в Україні. Склад і структура державних фінансів в Україні, їх правова та організаційна основа. Характеристика окремих ланок державних фінансів. Взаємозв'язок між окремими сферами та ланками системи державних фінансів.

Зміст та завдання фінансової політики держави на сучасному етапі.

Тема 2. Бюджетна система країни та бюджетний устрій

Призначення та економічна суть бюджету. Ознаки бюджету. Роль бюджету у перерозподілі валового внутрішнього продукту між галузями економіки, верствами населення та територіями.

Бюджет як основний фінансовий план держави. Бюджет у системі загальнодержавних фінансових планів держави.

Суть та структура бюджетної системи. Типи бюджетних систем. Сутність бюджетної класифікації. Основні етапи бюджетного процесу.

Принципи побудови бюджетної системи України. Функції органів законодавчої та виконавчої влади у бюджетному процесі. Бюджетна система України та зарубіжних країн.

Тема 3. Бюджетний процес

Структура бюджетної системи. Державний та регіональні бюджети.

Сутність, призначення та склад державного бюджету. Загальний і спеціальний фонди державного бюджету.

Система видатків бюджету: сутність і призначення. Економічна класифікація видатків бюджету. Функціональна класифікація видатків бюджету. Класифікація витрат за відомчою ознакою. Програмна класифікація видатків. Видатки бюджету на економічну діяльність держави. Видатки бюджету на соціальний захист та соціальне забезпечення населення. Видатки бюджету на оборону та управління. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу.

Причини та суть дефіциту бюджету. Види дефіциту бюджету. Джерела фінансування дефіциту бюджету, їх переваги та недоліки. Дефіцит бюджету та державний борг.

Тема 4. Державні доходи та система оподаткування

Доходи державного бюджету та їх структура. Податкові надходження до бюджету. Неподаткові надходження до бюджету. Доходи від операцій з капіталом. Доходи у вигляді трансфертів.

Податкова система. Сутність понять податків, зборів, обов'язкових платежів. Функції податків, зборів, обов'язкових платежів. Історичний розвиток та класифікація податків, збори, обов'язкові платежів. Принципи оподаткування та податкова політика. Структура податкової системи та принципи її побудови. Складові елементи податкової системи в Україні. Порядок реалізації податкового механізму в Україні. Основні види податкових систем в сучасному світовому просторі.

Розділ 2. Структурні елементи системи державних фінансів

Тема 5. Регіональні фінанси та міжбюджетні відносини

Принципи розбудови бюджетної системи сучасної держави. Сутність та роль місцевих бюджетів в економічних та соціальних процесах. Становлення місцевих бюджетів України.

Бюджетний процес та його стадії на місцевому рівні. Джерела, склад та структура доходів місцевих бюджетів. Склад і структура видатків місцевих бюджетів. Розмежування видатків між місцевими бюджетами. Нормування бюджетних витрат, види норм, кошторис, його основні елементи. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання.

Форми та методи фінансового регулювання місцевих бюджетів та проблеми їх збалансування. Види трансфертів. Формульний метод розрахунку дотацій.

Тема 6. Державний кредит і державний борг

Сутність та особливість державного кредиту, його функції та необхідність використання. Форми державного кредиту та державний борг. Державні гарантії у перехідній економіці.

Структура державного боргу. Державний внутрішній борг. Зовнішній борг держави. Обслуговування державного боргу та сучасні методи управління ним. Реструктуризація боргу.

Тема 7. Спеціальні цільові фонди та державне страхування

Необхідність державних цільових фондів та правові основи їх утворення. Види державних спеціальних цільових фондів у ринковій економіці. Пенсійний фонд України, його функції, формування та використання. Фонд соціального страхування України, його функції, формування та використання. Фонд сприяння зайнятості населення, його функції, формування та використання.

Тема 8. Державний фінансовий контроль.

Особливості державного фінансового контролю: напрямки та призначення. Функції державного фінансового контролю.

Система державного фінансового контролю. Методи фінансового контролю. Державні контрольно-ревізійні органи в Україні. Призначення та функції Державного Казначейства. Контрольно-ревізійна служба в Україні. Призначення та функції Рахункової палати.

Становлення центрального банку в Україні, його структура, статус та органи управління.

Тема 9. Фінансові аспекти зовнішньоекономічної діяльності держави

Сутність та призначення фінансів зовнішньоекономічної діяльності. Відносини та ресурси фінансів ЗЕД. Сфери (публічна, приватна) та особливості фінансового забезпечення зовнішньоекономічних зв'язків.

Інструментальна складова фінансів ЗЕД: роль системи міжнародних розрахунків і кредиту. Основні види і суб'єкти міжнародних фінансово-кредитних операцій.

Формування та використання бюджетної системи держави у розвитку зовнішньоекономічних зв'язків національної економіки. Особливості поточного стану та перспектив розвитку системи фінансової підтримки суб'єктів ЗЕД в Україні.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	пр.	лаб.	інд.	С.Р.		л	п.	лаб.	інд.	С.Р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Загальні основи функціонування державних фінансів												

Тема 1. Державні фінанси: сутність, призначення та функції	7	2	1			4						
Тема 2. Бюджетна система країни та бюджетний устрій	12	4	2			6						
Тема 3. Бюджетний процес	11	2	1			8						
Тема 4. Державні доходи та система оподаткування	12	4	2			6						
<i>Разом за розділом 1</i>	42	12	6			24						
Розділ 2. Структурні елементи системи державних фінансів												
Тема 5. Регіональні фінанси та міжбюджетні відносини	11	2	1			8						
Тема 6. Державний кредит і державний борг	12	4	2			6						
Тема 7. Спеціальні цільові фонди та державне страхування	9	2	1			6						
Тема 8. Державний фінансовий контроль	7	2	1			4						
Тема 9. Фінансові аспекти зовнішньоекономічної діяльності держави	9	2	1			6						
<i>Разом за розділом 2</i>	48	12	6			30						
Усього годин	90	24	12			54						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять (денна форма)

№	Назва теми	Кількість годин
1	Державні фінанси: сутність, призначення та функції	1
2	Бюджетна система країни та бюджетний устрій	2
3	Бюджетний процес	1
4	Державні доходи та система оподаткування	2
5	Регіональні фінанси та міжбюджетні відносини	1
6	Державний кредит і державний борг	2
7	Спеціальні цільові фонди та державне страхування	1
8	Державний фінансовий контроль	1
9	Фінансові аспекти зовнішньоекономічної діяльності держави	1
	Разом	12

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми, види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Державні фінанси: сутність, призначення та функції (написання реферату)	4

2	Бюджетна система країни та бюджетний устрій (складення презентацій)	6
3	Бюджетний процес (підготовка проектів)	8
4	Державні доходи та система оподаткування (підготовка до ділової ігри)	6
5	Регіональні фінанси та міжбюджетні відносини (виконання розрахункових завдань, підготовка до проблемних ситуацій)	8
6	Державний кредит і державний борг (підготовка виступу, підготовка до проблемних ситуацій)	6
7	Спеціальні цільові фонди та державне страхування (підготовка до співбесіди, підготовка до диспуту)	6
8	Державний фінансовий контроль (виконання тестових і ситуаційних завдань)	4
9	Фінансові аспекти зовнішньоекономічної діяльності держави (складення презентацій, підготовка до диспуту)	6
	Разом	54

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання покликані закріплювати та поглиблювати теоретичні знання та прикладні навички, здобуті студентами на лекціях, консультаціях, під час практичних (семінарських) занять, в процесі групової самостійної підготовки.

Індивідуальне завдання передбачає виконання студентами варіантів контрольної роботи, яка включає теоретичну (творчі есе, реферати, презентації з проблемних питань державних фінансів) та тестову складові.

7. Методи навчання

Методи навчання – взаємодія між викладачем і студентами, під час якої відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок від викладача до студента, а також самостійної та індивідуальної роботи студента.

Відповідність методів навчання та форм оцінювання визначеним результатам навчання за ОПП віддзеркалює табл. 7.1.

Таблиця 7.1

Методи навчання та засоби діагностики результатів навчання за освітньою компонентою «Державні фінанси»

Шифр ПРН (відповідно до ОНП)	Результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики /форми оцінювання
ПРН 1.	Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.	Лекція, вирішення ситуаційних завдань, дискусія	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, залікова робота
ПРН 2.	Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово, фахово використовувати економічну термінологію.	Вирішення ситуаційних завдань, підготовка презентацій за заданою проблематикою	Оцінювання тестових завдань; усних відповідей на практичних заняттях
ПРН 7.	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних управлінських завдань та	Лекція, вирішення ситуаційних завдань, дискусія	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях; тестових

	змістовно інтерпретувати отримані результати.		завдань, рішень ситуаційних задач
ПРН 9.	Розуміти і вміти застосовувати сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.	Лекція; критичний аналіз джерел інформації, підготовка презентацій, вирішення ситуаційних задач	Оцінювання рішень тестових завдань та усних відповідей на практичних заняттях, залікова робота
ПРН 10.	Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку.	Лекція, вирішення ситуаційних завдань, доповідь-презентація, дискусія	Оцінювання рішень ситуаційних задач, тестових завдань; усних відповідей та доповідей на практичних заняттях
ПРН 11.	Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації управлінських стратегій на підприємствах – суб'єктах економічних відносин мега-, макро-, мезо- та мікрорівнів.	Критичний аналіз інформації, підготовка презентацій за заданою проблематикою	Оцінювання рішень проблемних задач; презентацій на практичних заняттях
ПРН 14.	Розуміти і застосовувати теорії, принципи, засоби й інструменти реалізації міжнародних фінансових, кредитних та валютних відносин.	Лекція, вирішення проблемних завдань, презентація на практичних заняттях	Оцінювання відповідей на практичних заняттях, тестових завдань, рішень ситуаційних задач, залікова робота
ПРН 18.	Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.	Лекція, вирішення проблемних і тестових завдань, дискусії на практичних заняттях	Оцінювання рішень проблемних та тестових завдань, презентацій та усних відповідей на практичних заняттях; залікова робота
ПРН 23.	Усвідомлювати необхідність безперервного навчання впродовж життя з метою	Лекція; критичний аналіз джерел інформації,	Оцінювання усних відповідей та презентацій на

	підтримки професійної компетентності на високому рівні.	підготовка презентацій за заданою проблематикою, вирішення ситуаційних задач	практичних заняттях
ПРН 25.	Презентувати результати особистих і командних досліджень, на базі яких розробляються рекомендації та заходи з адаптації підприємств до змін міжнародного середовища.	Підготовка презентацій за заданою проблематикою, вирішення міждисциплінарних завдань	Оцінювання усних доповідей та презентацій на практичних заняттях; тестових завдань; залікова робота
ПРН 28.	Знати особливості здійснення міжнародної фінансової, операційної та інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання, знання методів оптимізації фінансової діяльності суб'єктів господарювання на міжнародному ринку	Лекція, вирішення проблемних та ситуаційних завдань	Оцінювання рішень ситуаційних задач, тестових завдань; усних відповідей на практичних заняттях, залікова робота
ПРН 29.	Уміти використовувати сучасні методи управління корпоративними фінансами для вирішення стратегічних завдань учасників міжнародних економічних відносин.	Критичний аналіз джерел інформації, вирішення практичних завдань, дискусії на практичних заняттях	Оцінювання рішень поставлених завдань на практичних заняттях, залікова робота
ПРН 30.	Аналізувати сучасний стан фінансової системи України та шляхи її інтеграції в міжнародну фінансову систему.	Лекція; критичний аналіз джерел інформації, підготовка есе та презентацій	Оцінювання рішень ситуаційних задач та презентацій на практичних заняттях

8. Методи контролю

Формами контролю знань є поточний (у формі опитування на семінарських заняттях, підготовка рефератів та проектів, проведення контрольних робіт (аудиторних та поза аудиторних), та модульного контролю), та підсумковий (у формі підсумкового заліку).

9. Схема нарахування балів

Розподіл балів, які отримують студенти

Передбачається застосування рейтингової системи контролю успішності з урахуванням поточної успішності студента і балів (суми і процентного співвідношення), отриманих протягом семестру.

№	Поточний контроль та самостійна робота	Оцінка
1	Відвідуваність	5
2	Реферат і виступ (доповідь або презентація)	5
3	Участь у ділових іграх та диспутах	30

4	Ведення конспектів	10
5.	Контрольна робота	10
Разом		60
4	Залік	40
Сума		100

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних та практичних занять (групова дискусія);
- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки індивідуальних завдань в ході самостійної роботи студентів;
- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу (у вигляді опитів на семінарських заняттях та/або тестування);
- контроль та оцінювання вмінь вирішувати розрахункові, ситуаційні та інші задачі;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати із застосуванням сучасних інформаційних технологій;
- контроль та оцінювання вмінь та навичок вирішувати кейсові проблемні завдання індивідуального та колективного характеру.

При вивченні кожного розділу проводиться поточний контроль у формі усного опитування та виступів студентів. На практичному та занятті студент може отримати від 1 до 10 балів за тему. Максимально за весь семестр студент може отримати 60 балів.

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 10 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Вид завдання, що оцінюється	Система оцінювання знань, бали		Критерії оцінки
Оцінювання знань (письмова або усна відповідь)	від 1.0 до 5.0	5.0-4.1	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній або письмовій відповіді на запитання виявив всебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу, вміє грамотно інтерпретувати одержані результати; продемонстрував знання основної і додаткової літератури, передбачені на рівні творчого використання
		4.0-3.0	виставляється здобувачу вищої освіти, якщо при усній або письмовій відповіді на запитання виявив повне знання програмного матеріалу, передбачене на рівні аналогічного відтворення, але припустився окремих несуттєвих помилок
		2.0-1.0	виставляється, якщо здобувач вищої освіти виявив недостатні знання основного програмного матеріалу, з огляду на обсяг, необхідний для подальшого навчання і роботи, передбачених програмою на рівні репродуктивного відтворення

Шкала оцінювання підсумкової (залікової) роботи

Рейтингова оцінка, бали	Критерії оцінки
5	Теоретичне питання розкрито повно, всебічно, надано обґрунтовану відповідь на основі глибоких знань теоретичного матеріалу. Тестові завдання виконані правильно та у повному обсязі
4	Теоретичне питання розкрито здобувачем вищої освіти без помилок, висновки в цілому обґрунтовані, здобувач вищої освіти

	продемонстрував знання теоретичного матеріалу, передбачене на рівні аналогічного відтворення, але припустив окремі несуттєві помилки. Тестові завдання виконані в цілому правильно та у повному обсязі
3	Теоретичне питання певною мірою розкрито, проте висновки вгадані інтуїтивно, обґрунтування зроблених висновків відсутнє. Тестові завдання виконані не у повному обсязі
2	Теоретичне питання розкрито не у повному обсязі, зі значними помилками. Більше 50% тестових завдань виконані правильно
0-1	Здобувач вищої освіти не зміг розкрити теоретичне питання та правильно виконати більше 50% тестових завдань

Шкала підсумкового оцінювання знань студентів з дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	Відмінно	Зараховано
70-89	Добре	
50-69	Задовільно	
1-49	Незадовільно	Не зараховано

10. Перелік питань до заліку з дисципліни «Державні фінанси»

1. Суть, призначення і функції державних фінансів
2. Форми й методи участі держави в громадському житті
3. Фінансова політика
4. Фінансові ресурси
5. Склад і структура системи державних фінансів України
6. Еволюція теорії державних фінансів
7. Економічний зміст і роль державного бюджету
8. Бюджетний дефіцит, проблеми дефіциту бюджету
9. Бюджетна система і бюджетний устрій України
10. Бюджетна класифікація
11. Механізм організації міжбюджетних відносин
12. Бюджетна політика
13. Порядок складання, розгляду, затвердження й виконання державного бюджету України (бюджетний процес)
14. Показники доходної частини бюджету
15. Характеристика показників видаткової частини бюджету
16. Методи фінансового планування
17. Природа й функції податків, зборів, обов'язкових платежів
18. Принципи оподаткування
19. Податкова система та її елементи
20. Характеристика податкової системи України
21. Сучасні податкові системи зарубіжних країн
22. Основні засади та принципи побудови Податкового кодексу України
23. Теоретичні аспекти і проблеми розбудови регіональних фінансів
24. Структура системи регіональних фінансів
25. Доходи місцевих бюджетів
26. Характеристика видаткової частини місцевих бюджетів

27. Поняття й функції державного кредиту
28. Характеристика внутрішнього боргу
29. Характеристика зовнішнього боргу
30. Державні гарантії у перехідній економіці
31. Державний борг, його класифікація за типом кредитора.
32. Обслуговування державного боргу та сучасні методи його реструктуризації.
33. Призначення й види державних спеціальних цільових фондів
34. Загальна характеристика державних економічних цільових фондів
35. Пенсійний фонд України
36. Фонди соціального страхування України.
37. Особливості формування соціальної орієнтації державних фінансів
38. Форми й методи соціального захисту
39. Видатки на соціальний захист населення
40. Пенсійне забезпечення
41. Система соціального страхування й перерозподіл прибутків
42. Державна допомога сім'ям з дітьми і сімейна політика
43. Порядок фінансування освіти
44. Фінансування витрат на культуру та мистецтво
45. Фінансування закладів охорони здоров'я, фізичної культури та спорту
46. Суть, завдання і органи фінансового контролю
47. Види й методи державного фінансового контролю.

11. Рекомендована література

Основна література

1. Базилевич, В. Д. Державні фінанси.: Навч. посіб. для студ. вуз. / В.Д. Базилевич, Л.О. Баластрик. - 2-е вид., перероб. і доп. К.: Атіка, 2004. 368 с.
2. Василик, О. Д. Державні фінанси України: підруч. для студ. вузів / О.Д. Василик, К.В. Павлюк. К.: ЦНЛ, 2004. 606 с.
3. Вівчар О. Й. та ін. Місцеві фінанси. Навчальний посібник / О. Й. Вівчар, О. Б. Курило, В. М. Кащишин. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. 260 с.
4. Грушко В.І., Наконечна О.С., Чумаченко О.Г. Національні фінанси: Підручник. К. : ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2017. 660 с.
5. Долінська Р.Г. Д 64 Державні фінанси: Навч. посіб. для студентів інженерно-економічних спеціальностей, аспірантів і спеціалістів. Харків: НТУ "ХПІ", 2002. 232 с.
6. Єпіфанов А.О. Бюджет і фінансова політика України. К.: Наукова думка, 1997. 302 с.
7. Соболев Р. Г. Державні фінанси та бюджетний процес : конспект лекцій для студентів бакалавріату всіх форм навчання / Р. Г. Соболев ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. 98 с.
8. Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні) [підручник] / В. О. Онищенко, А. Ю. Бережна, Л. О. Птащенко, І. Б. Чичкало-Кондрацька. К. : «Центр учбової літератури», 2015. 600 с.

Додаткова література

1. Береславська О.І. Міжнародні розрахунки та валютні операції: Навч. посібник / О.І. Береславська, О.М. Наконечний, М.Г. П'ясецька та ін.; За заг.ред. М.І. Савлука. К.: КНЕУ, 2002. 392 с.
2. Боринець, С. Я. Міжнародні фінанси: підруч. для студ. вищих навч. закладів / С.Я.Боринець. К.: Знання-Прес, 2002. 311 с.
3. Вдовенко, Л. О. Фінанси: навч.посіб. / Л. О. Вдовенко, Н. М. Сушко, Н. Д. Фаюра; М-во освіти і науки України, ВДАУ. К.: ЦУЛ, 2010. 149 с.

4. Законодавство України про місцеве самоврядування та компетенцію його органів / Збірник нормативних актів. Харків, Факт, 2000. 400 с.
5. Кравченко В.І. Фінанси місцевих органів влади України. Основи теорії та практики. К.: Наукова думка, 1997. 197 с.
6. Крисоватий А.І., Синютка Н.Г. Муніципальна боргова політика: теоретичні концепти та практика реалізації в Україні : монографія. Львів: Українська академія друкарства. 2017. 199 с.
7. Партин Г. О., Заdereцька Р. І. Фінансовий контролінг. Навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. 232 с.
8. Рева, Т. М. Місцеві фінанси: Навчальний посібник / Т.М. Рева, К.Ф. Ковальчук, Н.В. Кучкова. К.: ЦНЛ, 2007. 208 с.
9. Юрій С.І, Бескид І.М. Бюджетна система України: Навчальний посібник. К.: НІОС, 2000. 400 с.
10. Фінанси, гроші та кредит : навч. посібник / Н. О. Шпак, Н. Б. Ярошевич, О. Я. Побурко. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 416 с.
11. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» №959- XII від 16.04.1991 р. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
12. Закон України «Про Національний банк України» №679- XIV від 20.05.1999р. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14>

Інтернет та інші інформаційні ресурси

1. The Journal of Finance. USA: American Finance Association. - December 2019. – Vol. 82. - №6.
2. Офіційний сайт Всесвітнього банку [Електронний ресурс] / Режим доступу: www.worldbank.org.
3. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
4. Офіційний сайт Національного банку України - [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
5. Офіційний сайт Financial Times - [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.ft.com/>
6. Офіційний сайт The Wall Street Journal - [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.wsj.com/>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах обставин непоборної сили

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/розпоряджень ректора або за змішаною формою навчання (дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні та практичні (семінарські) заняття; індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи (в синхронному режимі). При прийнятті офіційного рішення про повернення до аудиторної форми занять, вони проводяться за затвердженим розкладом з урахуванням відповідних безпекових та санітарних норм і заходів. Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік в тестовій формі дистанційно на платформі Zoom або Moodle в синхронному режимі.